

Drošības pārvaldības sistēmas (DPS) iekšējais audits

AS “Pasažieru vilciens”

5.11.2026

Dzelzceļa pārvadājumu uzņēmuma drošības pārvaldības sistēma

ES Direktīva 2016/798

“drošības pārvaldības sistēma” ir struktūra, pasākumi un procedūras, ko infrastruktūras pārvaldītājs vai dzelzceļa pārvadājumu uzņēmums noteicis, lai garantētu savu darbību drošu pārvaldību

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA (ES) 2016/798 par dzelzceļa drošību

LR Dzelzceļa likums

Drošības pārvaldības sistēma — organizatorisko pasākumu kopums, ko ieviesis dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs, pārvadātājs un manevru darbu veicējs, lai garantētu savu darbību drošu vadību

Iekšējo drošības auditu organizēšana

AS “Pasažieru vilciens” DPS iekšējā drošības audita mērķis

Atbilstība

Pārliecināties par DPS atbilstību normatīvo aktu un iekšējo dokumentu prasībām.

Efektivitāte

Novērtēt DPS procesu efektivitāti un darbības nepārtrauktību.

Riski

Identificēt nepilnības un iespējamos drošības riskus.

Pilnveidošana

Veicināt nepārtrauktu DPS pilnveidošanu un drošības kultūru.

Iekšējo auditu pamatprincipi

Iekšējie drošības auditi tiek veikti, ievērojot trīs būtiskus principus

Neatkarība

- Auditu veic VIVI DPS vadītāja norīkota audita grupa
- Nepieciešamības gadījumā piesaista tehniskos ekspertus un ārējos konsultantus
- Eksperts neveic pārbaudi struktūrvienībā, par kuras darbību ir atbildīgs vai kurā ir iesaistīts

Objektivitāte

- Secinājumi balstīti uz pārbaudāmiem pierādījumiem
- Izmanto piemērotas pārbaudes metodes: novērošanu, intervēšanu, dokumentu apskati vai caurskatīšanu un analītiskās pārbaudes
- Visā audita procesā ievēro četru acu principu

Pārredzamība

- Audita process un rezultāti tiek dokumentēti
- Auditējamo struktūrvienību informē par audita gaitu un rezultātiem
- Audita ziņojumus un korektīvo pasākumu grafikus iesniedz Sabiedrības valdei

Iekšējo auditu plānošana

Plānoto auditu grafiks un tā aktualizēšana

- Plānoto auditu veic saskaņā ar apstiprinātu plānu divu gadu periodam.
- Audita organizēšanu nodrošina VIVI DPS vadītājs.
- Plānošana balstīta uz iepriekš identificētajiem riskiem.
- Papildus izvērtē iepriekšējo iekšējo un ārējo auditu rezultātus, pieņemtos ieteikumus un satiksmes drošības uzlabošanas pasākumus.
- Nosaka auditējamos procesus, metodes un nepieciešamos resursus.
- Izstrādā tematiskos pārbaudes jautājumus.

Plānošanas elastība

- Papildus ikgadējam auditam var veikt neplānotu auditu, ja:
- identificēti potenciāli drošības riski;
- konstatētas negatīvas tendences drošības mērķu sasniegšanā;
- jāpārbauda risku mazināšanas pasākumu izpilde;
- auditu ierosina valde vai padome.

Auditoru kompetence un atlase

Kas veic auditu?

Auditu veic VIVI DPS vadītāja norīkota audita grupa

VIVI DPS vadītājs sadala pienākumus un organizē audita norisi, iepriekš nosūtot auditējamai struktūrvienībai informāciju par pārbaudāmajiem elementiem, datumiem un laikiem

Nepieciešamības gadījumā piesaista iekšējos tehniskos ekspertus

Kompetences un neatkarības nodrošināšana

Auditoram jābūt atbilstošām zināšanām un prasmēm audita veikšanai

Jāizprot DPS procesi, normatīvo aktu prasības un pārbaudes metodes

Jāspēj iegūt un objektīvi izvērtēt audita pierādījumus

Jāizvairās no interešu konflikta un pašpārbaudes riska

Audita kvalitāti papildus nodrošina VIVI DPS vadītāja vai cita darbinieka veikta procesa uzraudzība, ievērojot četru acu principu

Audita veikšana un pierādījumu iegūšana

Audita laikā iegūst un analizē informāciju par DPS darbību, procesu atbilstību noteiktajām procedūrām un procesu efektivitāti.

Galvenās pārbaudes metodes

- Dokumentu un reģistru pārbaude
- Darbinieku intervēšana
- Procesu un darbību novērošana
- Anketēšana
- Analītiskās pārbaudes un tendenču izvērtēšana
- Dokumentu un datu izlašu pārbaude

Audita pierādījumiem jābūt

- pietiekamiem un ticamiem
- būtiskiem un attiecināmiem
- pārbaudāmiem un izsekojamiem
- atbilstoši dokumentētiem

Iegūto informāciju izmanto, lai novērtētu iekšējās kontroles efektivitāti, identificētu nepilnības un izdarītu pamatotus secinājumus.

Audita rezultātu analīze un izvērtēšana

Rezultātus analizē, salīdzinot iegūtos pierādījumus ar noteiktajām prasībām un vērtēšanas kritērijiem

- DPS procesu atbilstība normatīvo aktu prasībām
- Iekšējo normatīvo dokumentu aktualitāte un piemērošana
- Drošības mērķu sasniegšana
- Risku identificēšanas un vadības efektivitāte
- Darbinieku kompetence un apmācība
- Iepriekšējo auditu ieteikumu izpilde un rezultativitāte

AUDITA REZULTĀTU VĒRTĒŠANA

Šāda pieeja ļauj noteikt problēmu būtiskumu un prioritāri risināmos jautājumus

Korektīvo un uzlabojošo pasākumu noteikšana

Pamatojoties uz audita rezultātiem, nosaka nepieciešamību veikt korektīvos vai uzlabojošos pasākumus

Korektīvo pasākumu mērķis

- Novērst konstatētās neatbilstības un to cēloņus
- Samazināt identificētos apdraudējumus satiksmes drošībai
- Novērst līdzīgu trūkumu atkārtošanos
- Uzlabot DPS procesu efektivitāti

Pasākumu plānošana

Audita ziņojumam pievieno Korektīvo pasākumu īstenošanas grafiku, kurā norāda:

- veicamos uzlabošanas pasākumus
- atbildīgo par izpildi
- izpildes termiņus.

Grafiku saskaņo ar auditējamo struktūrvienību un apstiprina Sabiedrības valde.

Korektīvo pasākumu izpildes un efektivitātes pārbaude

Pēc korektīvo pasākumu apstiprināšanas nodrošina to izpildes uzraudzību

Uzraudzības process

- Pasākumus reģistrē MS SharePoint Korektīvo pasākumu reģistrā
- Par izpildes uzraudzību atbild DPS analītiķis
- Seko līdzi izpildes progresam un noteiktajiem termiņiem
- Audita lietai pievieno izpildi apliecinošus pierādījumus

Kā pārbauda izpildi un efektivitāti?

- Pieprasa informāciju no atbildīgajiem darbiniekiem
- Veic pēcpārbaudes un izvērtē iesniegtos pierādījumus
- Izvērtē procesa rādītāju uzlabošanās tendenci, ja rādītāji ir noteikti
- Nepieciešamības gadījumā organizē atkārtotu auditu

SVARĪGI **Pasākuma izpilde pati par sevi vēl nenozīmē tā efektivitāti — jāpārliecinās, ka problēma ir novērsta un neatkārtojas**

Audita dokumentēšana un rezultātu paziņošana

Audita dokumentācija

Katram auditam izveido elektronisku audita lietu MS SharePoint vidē; mape ir pieejama auditoriem

- sākotnējo informāciju un procesu analīzi
- audita uzsākšanas paziņojumu un darba plānu
- testa lapas, pārbaudes pierādījumus un pārrunu protokolus
- audita ziņojumu un korektīvo pasākumu grafiku
- korektīvo pasākumu izpildi apliecinošos dokumentus.

Dokumentiem jābūt pārskatāmiem, saprotamiem un izsekojamiem

Rezultātu paziņošana vadībai

- Audita ziņojumu un korektīvo pasākumu grafiku iesniedz Sabiedrības valdei
- Būtisku atklājumu gadījumā var sagatavot starpziņojumu
- Neplānotu auditu rezultātus valdei vai padomei iesniedz, izvērtējot to būtiskumu un nepieciešamo iesaisti
- Par korektīvo pasākumu izpildi valdi informē reizi ceturksnī VIVI DPS ceturkšņa pārskatā

Secinājumi — nepārtraukta DPS pilnveidošana

AS “Pasažieru vilciens” iekšējo drošības auditu sistēma nodrošina sistemātisku DPS uzraudzību un pilnveidošanu

- Uz riskiem balstīta auditu plānošana
- Kompetentu un neatkarīgu auditoru iesaiste
- Objektīva, uz pierādījumiem balstīta rezultātu izvērtēšana
- Savlaicīga neatbilstību un uzlabojumu identificēšana
- Pilnīga un izsekojama audita dokumentācija
- Korektīvo pasākumu izpildes un efektivitātes uzraudzība
- Regulāra būtiskāko jautājumu ziņošana vadībai
- Iepriekšējo auditu ieteikumu izpilde un rezultativitāte

GALVENAIS IEGUVUMS

Iekšējais audits nav tikai atbilstības pārbaude — tas palīdz savlaicīgi identificēt apdraudējumus, novērst trūkumus, uzlabot DPS un stiprināt dzelzceļa satiksmes drošību

Paldies